

KPMG AS
Bjørn Kristiansen
Postboks 7000 Majorstua
0306 OSLO

VÅR REFERANSE
17/10806

DERES REFERANSE

DATO
23.03.2018

Finanstilsynets endelige merknader

Finanstilsynet har vurdert revisjonen av balanseført utsatt skattefordel i regnskapet for 2016 for et foretak av allmenn interesse. Foretaket er underlagt særlovgivning og offentlig tilsyn. KPMG (revisjonsselskapet) har vært valgt revisor fra og med regnskapsåret 2016.

Finanstilsynet ba om redegjørelse og dokumentasjon for revisjonen i brev 31. oktober 2017. Revisjonsselskapet besvarte anmodningen i brev 21. november 2017. Finanstilsynet ba om ytterligere dokumentasjon i brev 14. desember 2017. Anmodningen ble besvart 15. januar 2018. Finanstilsynets foreløpige merknader ble oversendt revisjonsselskapet i brev 5. februar 2018. Revisjonsselskapets kommentarer er gitt i brev 6. mars 2018.

1. Revisjonsselskapets vurdering av god regnskapsskikk

I brevet 15. januar 2018 ga KPMG uttrykk for at "god regnskapsskikk" (NGAAP) har avvikende kriterier fra IAS 12 når det gjeldet utsatt skattefordel basert på underskudd til framføring. Dette er ikke riktig.

Finanstilsynet tar til etterretning at revisjonsselskapet i brev 6. mars 2018 likevel deler oppfatningen av at det ikke er innholdsmessige forskjeller mellom "god regnskapsskikk" og IAS 12 på dette punktet.

Finanstilsynet har videre merket seg KPMGs opplysning om at problemstillingen har blitt særlig diskutert i den aktuelle bransjegruppen og vil bli fulgt opp i revisjonsselskapets fagarbeid.

2. Revisjonen av det aktuelle foretaket

I foretakets regnskap for 2015 ble balanseposten utsatt skattefordel nedskrevet med NOK 19 millioner kroner. Bakgrunnen var at full balanseføring ikke var i samsvar med regnskapsreglene. I 2016, etter at KPMG ble valgt revisor, inntektsførte foretaket samme beløp, og utsatt skattefordel økte fra 18 MNOK til 37 MNOK.

Finanstilsynet mener at revisor ikke har tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for denne inntektsføringen i 2016 og dermed heller ikke for balanseposten. Dette innebærer et grovt brudd på revisors plikter etter revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 500 om revisjonsbevis og ISA 540 om revisjon av regnskapsestimater. I vurderingen har Finanstilsynet blant annet lagt vekt på følgende:

- At et foretak har gått med skattemessig underskudd i nær fortid, vil være et forhold som skal tillegges vekt i vurderingen av om regnskapsreglene tillater balanseføring av utsatt skattefordel. Foretakets regnskap for 2016 og tidligere år viser skattemessig underskudd.
- Revisor hadde opplysninger fra tidligere revisor i form av nummererte brev. Disse viser at tidligere revisor fortsatt var usikker på posten utsatt skattefordel, også etter nedskrivning av MNOK 19 i regnskapet for 2015. Det fremkommer ikke av revisjonsdokumentasjonen hvordan (ny) revisor har vurdert denne informasjonen, verken i vurderingen av om vilkårene for balanseføring er oppfylt eller i vurderingen av ledelsens objektivitet, jf. etterfølgende kulepunkter.
- Den inntektsførte utsatte skattefordelen i 2016 utgjør mer enn det dobbelte av revisors vesentlighetsgrense på 8 MNOK og det balanseførte beløpet overstiger revisors fastsatte vesentlighetsgrense med mer enn 4,5 ganger.
- Oppdragsdokumentasjonen viser at revisor var skeptisk til budsjettet for 2016. Blant annet følger det av dokumentasjonen at revisor mener *"budsjettene er vel positive og i et marked med stor konkurranse kan det være vanskelig å skape en så lønnsom portefølje som de budsjetterer med"*. Til tross for dette har ikke revisor utført revisjonshandlinger rettet mot grunnlaget for budsjettet og de forutsetningene ledelsen har benyttet.
- Revisor har ikke vurdert etterfølgende regnskapsresultater før avgivelse av revisjonsberetningen, heller ikke som ledd i revisjonen av hendelser etter balansedagen.
- Revisor begrunner sin konklusjon om å akseptere balanseposten med at: *"Vi har ikke holdepunkter for å si at balanseføringen av utsatt skattefordel er vesentlig feil og har valgt å akseptere selskapets løsning"*. I revisjonsberetningen skal revisor bekrefte at regnskapet gir et rettviseende bilde i samsvar med de regnskapsreglene som gjelder, jf. revisorloven § 5-6 fjerde ledd, nr. 1. At det ikke er holdepunkter for det motsatte, gir ikke et tilstrekkelig grunnlag for en konklusjon om at vilkårene for balanseføringen er oppfylt.
- Revisor har ikke vurdert om det er indikasjoner på mulig manglende objektivitet hos ledelsen, jf. ISA 540 punkt 21 og A125. Det er ikke tilstrekkelig at ledelsens objektivitet er generelt vurdert i forbindelse med akseptvurderingen. Blant annet var inntektsføring av utsatt skatt avgjørende for at foretakets resultat etter skatt ble positivt. Vurdering av ledelsens objektivitet må også inngå i revisjonen av solvenskapitalkravet.

I sitt tilsvaer viser revisjonsselskapet til at den oppdragsansvarlige revisoren aksepterte den balanseførte skattefordelen ved regnskapsavleggelsen i mars 2017 basert *"på en samlet vurdering av de revisjonsbevis som forelå på det tidspunkt"*. Som det fremgår av foregående kulepunkter mener Finanstilsynet at det ikke foreligger revisjonsbevis som underbygger en slik samlet vurdering.

3. Revisjonen av øvrige foretak under tilsyn av Finanstilsynet

Revisjonsselskapet ble bedt om å utarbeide en oversikt over revisjonsklienter underlagt tilsyn av Finanstilsynet der utsatt skattefordel er akseptert basert på forståelsen om at norsk god regnskapspraksis avviker fra IAS 12.

Revisjonsselskapet opplyser at de har funnet enkelte revisjonsklienter i utvalget der det balanseføres utsatt skattefordel, men at det i disse tilfellene er lagt en korrekt forståelse av god regnskapsskikk til grunn.

4. Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet mener at revisor ikke har tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for konklusjonen knyttet til balanseposten utsatt skattefordel i revisjonen av et foretak av allmenn interesse underlagt særlovgivning og tilsyn av Finanstilsynet. Finanstilsynet anser forholdet som et grovt brudd på plikten til å utføre revisjonen i samsvar med god revisjonsskikk, jf. revisorloven § 5-2 annet ledd.

Revisjonsselskapet deler oppfatningen av at det ikke er innholdsmessige forskjeller mellom "god regnskapsskikk" og IAS 12 når det gjelder utsatt skattefordel basert på underskudd til framføring. Finanstilsynet har merket seg revisjonsselskapets opplysning om at problemstillingen har blitt særlig diskutert i den aktuelle bransjegruppen og vil bli fulgt opp i revisjonsselskapets fagarbeid.

For Finanstilsynet

Anne Merethe Bellamy
direktør for markedstilsyn

Kjersti Elvestad
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.